

Forslag til ny forskrift og lovendring

Forskrift om forbud mot markedsføring av visse næringsmidler rettet mot barn

§ 1 Formål

Denne forskriften skal fremme helse gjennom forebygging av kostholdsrelaterte sykdommer i befolkningen ved å beskytte barn mot helsemessig uønsket markedsføring.

§ 2 Virkeområde

Denne forskriften gjelder markedsføring av næringsmidler som beskrevet i vedlegg I. Denne forskriften gjelder også for Svalbard.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- a) Barn: Personer under 18 år.
- b) Markedsføring: Enhver form for kommunikasjon eller handling i markedsføringsøyemed. Det foreligger markedsføringsøyemed dersom et siktemål med kommunikasjonen eller handlingen er å fremme omsetning overfor forbrukere.
- c) Sponsing: Enhver form for offentlig eller privat bidrag til et arrangement, en virksomhet eller en person med den hensikt eller den direkte eller indirekte virkning å fremme omsetning av produkter overfor forbrukere.

§ 4 Markedsføringsforbud

Markedsføring av produkter omfattet av vedlegg I rettet mot barn, er forbudt.

Følgende markedsføring av produkter omfattet av vedlegg I skal alltid anses å være rettet mot barn:

- a) Reklame på kino i tilknytning til filmer som er særlig rettet mot barn under 13 år, og som starter før kl. 18.30.
- b) Alle former for konkurranser med aldersgrense lavere enn 18 år.
- c) Utdeling av smaksprøver og vareprøver til barn.
- d) Spesialutstillinger som har en presentasjonsform, innhold eller utforming som kan appellere til barn, for eksempel på grunn av språk, farger, effekter, bildebruk, bruk av animasjon eller tegnede figurer.

Ved vurdering av om markedsføring av produkter omfattet av vedlegg I er rettet mot barn, skal det foretas en helhetsvurdering, hvor det blant annet kan legges vekt på:

- a) om produktet primært konsumeres av eller særlig appellerer til barn
- b) om markedsføringen har en presentasjonsform, innhold eller utforming som kan appellere til barn, for eksempel på grunn av språk, farger, effekter, bildebruk, bruk av animasjon eller tegnede figurer
- c) tid og sted for markedsføringen
- d) om det medvirker barn eller personer som særlig kan appellere til barn
- e) bruk av gaver, leker, kuponger, rabatter, samleobjekter, konkurranser eller spill som særlig kan appellere til barn.

Uavhengig av om markedsføringen er rettet mot barn, skal markedsføring av produkter omfattet av vedlegg I ikke forekomme på en måte som oppfordrer voksne til å kjøpe produktet til barn.

Det må tas hensyn til at all reklame kan bli sett eller hørt av barn, og det bør derfor vises særlig aktsomhet ved markedsføring av produkter omfattet av vedlegg I.

§ 5 Begrensninger for plassering av produkter på utsalgssted

Produkter omfattet av vedlegg I skal på utsalgssteder ikke plasseres i tilknytning til andre produkter og tjenester som appellerer til barn, som leker, barnebøker, spill og lignende.

§ 6 Unntak fra markedsføringsforbudet

Følgende markedsføring er tillatt:

- a) Sponsing som kun innebærer bruk av sponsors firmanavn og logo.
- b) Produktets utforming.
- c) Emballasje og innpakning, med mindre den ved hjelp av lokkeeffekter som angitt i § 4 tredje ledd bokstav e benyttes til å oppfordre barn til kjøp av produkter omfattet av vedlegg I, eller er av slik karakter at produktet blir underordnet.
- d) Alminnelig oppstilling av produkter på utsalgssted.
- e) Nøkterne produktopplysninger på nettsider og i tilknytning til utsalgssted.

§ 7 Tilsyn og klage

Helsedirektoratet fører tilsyn og kan fatte nødvendige vedtak for å gjennomføre bestemmelsene i denne forskriften, jf. matloven § 23.

Markedsrådet behandler klager på Helsedirektoratets vedtak etter denne forskriften.

§ 8 Tvangsmulkt

Dersom virksomhetene unnlater å etterkomme enkeltvedtak innen fastsatt frist, kan Helsedirektoratet ilegge tvangsmulkt i samsvar med matloven § 26.

§ 9 Ileggelse av overtredelsesgebyr

I samsvar med vilkårene i matloven § 26 a kan Helsedirektoratet ilegge virksomheter som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 4 første og fjerde ledd og § 5 i denne forskriften overtredelsesgebyr på inntil fire prosent av virksomhetens årsomsetning eller inntil 50 G, der det høyeste beløpet utgjør den øvre rammen.

Ved avgjørelsen om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmålingen av gebyret, kan det blant annet legges vekt på følgende momenter:

- a) Overtredelsens grovhet og varighet
- b) Grad av skyld
- c) Eventuelle tidligere overtredelser av denne forskriften
- d) Om flere personer berøres av overtredelsen
- e) Momentene som nevnt i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og § 46 andre ledd

§ 10 Overgangsperiode

Inntil (6 mnd etter ikrafttredelse) tillates markedsføringstiltak som omfattes av forbudene i §§ 4 og 5, men som er iverksatt før forskriften trer i kraft.

§ 11 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft *(dato)*.

Vedlegg I til forskrift om forbud mot markedsføring av visse næringsmidler rettet mot barn

Næringsmiddelkategorier	Produkttyper som inngår i de ulike næringsmiddelkategoriene og eksempler	Produkter som omfattes/grenseverdier (angitt per 100 g/100 ml spiseferdig vare)
<p>1. Sjokolade- og sukkervarer, energibarar og søte pålegg og desserter</p>	<p>Sjokolade- og sukkervarer, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ren sjokolade og andre sjokoladearter, inkludert mørk og hvit sjokolade og konfekt - sukkervarer uten kakao, inkludert gelégodteri, tyggegummi, pastiller, drops, karameller, lakris, marsipangodteri <p>Energibarar, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - nøttebarar, proteinbarar og müslibarar <p>Søte pålegg, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - honning og sjokoladepålegg, søte nøttebaserte pålegg og andre tilsvarende søte pålegg - syltetøy, prim og brunost med tilsatte sukkerarter eller søtstoff <p>Søte desserter, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - puddinger, kremdesserter, dessertgelé, kompotter og sjokolademousse 	<p>Alle produkter omfattes</p>
<p>2. Kaker, kjeks og annet søtt og/eller fett bakverk</p>	<p>Kaker, kjeks og annet søtt og/eller fett bakverk, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaker, småkaker, kjeks og bakevarer som boller, muffins, paier, wienerbrød, croissants, smultring, søte vafler og pannekaker - tørr kakemiks, melmiks, røre og deiger for slike produkter 	<p>Alle produkter omfattes</p>
<p>3. Snacks</p>	<p>Popkorn og maiskorn Saltede nøtter og saltede nøtteblandinger, også med innhold av frukt Salte kjeks, saltkringler og saltstenger Annen snacks, inkludert</p>	<p>Alle produkter omfattes</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - snacks av ris eller mais - snacks fremstilt av deig - snacks direkte fremstilt fra potet, grønnsaker, frukt, bær eller korn, som inkluderer chips og lignende produkter, samt tørket frukt og bær - ekstrudert snacks 	
4. Spise-is	<p>Spise-is, også med innhold av kakao, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - fløte- og melkebasert is og plantebaserte erstatningsprodukter, vannbasert is, fruktis, sorbet og yoghurtis 	Alle produkter omfattes
5. Energidrikker	<p>Energidrikker_</p> <p>Alkoholfrie drikker som inneholder minst 150 mg. koffein per liter, alene eller sammen med et eller flere andre stoffer eller planteekstrakter</p>	Alle produkter omfattes
6. Brus, saft og lignende	<p>Brus, saft og lignende, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - brus og andre lignende søte leskedrikker som f.eks. frukt- og bærdrikker (med og uten kullsyre) såfremt det ikke omfattes av næringsmiddelkategori 7 - saft - iste 	Alle produkter omfattes
7. Juice og lignende	<p>Juice og lignende produkter, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - juice, nektar og lignende produkter inkludert smoothie (fra frukt, bær eller grønnsaker), også rekonstruert fra konsentrat (omfatter smoothier med yoghurt/melk såfremt yoghurt/melk ikke er hovedingrediensen) - frukt- og grønnsaksnektar 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilsatte sukkerarter > 0 g - Søtstoff > 0
8. Melk og plantebaserte drikker	<p>Melk og plantebaserte drikker, inkludert</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle typer melk og plantebaserte drikker utenom syrnede varianter, jf. næringsmiddelkategori 10 - milkshake 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilsatte sukkerarter > 0 g - Søtstoff > 0

	<ul style="list-style-type: none"> - kaffe og kaffedrikker som inneholder melk eller plantebasert drikke (der melk eller plantebasert drikke er hovedingrediens), iskaffe 	
9. Frokostblandinger	Frokost- og andre kornblandinger, inkludert <ul style="list-style-type: none"> - gryn, müsli, tørre grøtblandinger 	<ul style="list-style-type: none"> - Sukkerarter > 12,5 g - Kostfiber < 6 g
10. Yoghurt og lignende produkter	Yoghurt og produkter av syrnet melk, inkludert <ul style="list-style-type: none"> - yoghurt, syrnet smaksatt melk og drikkeyoghurt, ostebaserte yoghurtetterligninger Syrnede, tyknede plantebaserte produkter og andre yoghurtetterligninger <ul style="list-style-type: none"> - omfatter også sammensatte produkter, for eksempel av yoghurt og müsli 	<ul style="list-style-type: none"> - Fett > 3 g - Sukkerarter > 10 g - Søtstoff > 0
11. Hurtigmat og sammensatte ferdigretter	Hurtigmat og sammensatte ferdigretter <ul style="list-style-type: none"> - Hurtigmat: lett tilgjengelige næringsmidler som omsettes ferdig tilberedt, eventuelt oppvarmet og innpakket. Inkluderer bl.a. pizza og pizza-småretter; smørbrød og wraps/rull; hamburgere i brød; retter med pølser; pommes frites; pastaretter, tilberedte salater; ferdigretter sammensatt av en kombinasjon av karbohydrater og enten grønnsaker eller kjøtt/fisk/belgfrukter, eller alle tre kombinert; supper; grøter (ferdig tilberedt). Omfatter enkeltbestanddeler av hurtigmat (f.eks. pommes frites og kylling nuggets) og hvert produkt som inngår i en hurtigmatmeny skal oppfylle kriteriene for den relevante næringsmiddelgruppen i denne tabellen. - Sammensatte ferdigretter: sammensatte retter som er spiseklare, frysede, kjølte eller hermetiserte (som f.eks. selges i dagligvarehandelen). Inkluderer bl.a. pizza, pizza-småretter, smørbrød og wraps/rull; tilberedte pastaretter, gryter, supper, grøter og salater; ferdigretter sammensatt av en kombinasjon av karbohydrater og enten grønnsaker eller kjøtt/fisk/belgfrukter, eller alle tre kombinert. 	<ul style="list-style-type: none"> - Energi > 950 kJ (225 kcal) - Mettede fettsyrer > 4 g - Salt > 1 g

Forslag til endring i matloven

I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) skal ny § 26 a lyde:

§ 26 a. Overtredelsesgebyr

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomheter som forsettlig eller uaktsomt overtrer forskrifter gitt i medhold av matloven § 10 tredje ledd, dersom det er fastsatt i forskriften at overtredelse kan medføre slik sanksjon.

Dersom den ansvarlige for overtredelsesgebyret er et foretak som inngår i et konsern, hefter foretakets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet. Morselskapers betalingsforpliktelse er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke hensyn det kan eller skal legges vekt på ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges.

Departementet fastsetter i forskrift bestemmelser om utmåling. Departementet kan gi forskriftsbestemmelser om betaling av overtredelsesgebyret, herunder betalingsfrister, om renter og om tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Tilsynsmyndighetens adgang til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes etter 2 år. Fristen regnes fra tidspunktet overtredelsen fant sted. Fristen avbrytes ved at tilsynsmyndigheten gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr. Departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om foreldelse, herunder fravike bestemmelsene om foreldelsesfrist og fristavbrudd for særlige typer overtredelser.